

Lihatukku Harri Tamminen 15-vuotisjuhla

29.4.2010 Helsinki

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Hyvät juhlavieraat,

kiitän lämpimästi kutsusta tulla lausumaan valtiovallan tervehdys tänne Lihatukku Harri Tamminsen 15-vuotisjuhlaan. Samalla haluan myös toivottaa onnea ja menestystä uudelle yrittäjäsukupolvelle. On todella hienoa, että olette lähteneet luotsaamaan yritystä. Lukiessani taustatietoa yrityksestänne ilahduin suuresti, kun huomasin, että olette kotimaisuuteen sitoutunut, premium-lihaa tuottava yritys, jolle laatu on aivan ensisijaisen tärkeää. Tällaista yrittäjyyttä Suomeen tarvitaan lisää.

Seuraavaksi kerron ajankohtaisia asioita naudanlihan tuotannon sektorilta ja Suomen elintarvikesektorilta ylipäätään. Lisäksi kerron jäljitettävyydestä ja muista laatutekijöistä elintarvikeketjussa.

Hyvät kuulijat,

Viime vuonna Suomessa tuotettiin 81 miljoonaa kiloa naudanlihaa. Tuotannon määrä oli yhden prosentin suurempi kuin vuonna 2008 ja ennusteiden mukaan tuotanto kasvaa hieman myös tänä vuonna. Mutta mikäli tuotannon määrää verrataan 13 vuoden takaiseen, on se laskenut peräti 16 %. Rakennekehitys onkin selkeästi huomattavissa. Naudanlihan tuotanto on Suomessa vähentynyt viime vuosina nopeasti ja omavaraisuusasteemme on laskenut 100 %:sta 84 %:iin. Lihaa tuotetaan kokonaisuudessa nykyään enemmän kuin vaikka 15 vuotta sitten, mutta tuotannon kasvusta iso osa tulee sian- ja siipikarjanlihan tuotannon kasvusta.

Naudanlihan tuotanto on Suomessa edelleen vahvasti kytköksissä maidontuotantoon, sillä suurin osa tuotannosta perustuu lypsykarjivasikoiden kasvattamiseen lihaksi. Kaikista teurastettavista naudoista puhtaasti liharotuisten teuraseläinten osuus on vain alle 10 prosenttia.

Emolehmätuotannon määrä on kuitenkin viime aikoina lisääntynyt, esimerkiksi vuonna 2008 se lisääntyi 7 %. Lypsylehmien määrä laskee tulevaisuudessakin, joten naudanlihan tuotanto on vaarassa edelleen supistua, vaikka emolehmätuotanto onkin lisääntynyt. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen ennusteiden mukaan lypsykarjatilojen määrä laskee jopa 5000 vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2008 tiloja oli noin 12 000. Skenaarioiden mukaan nautakarjatilojen määrä taas putoaisi vuoteen 2020 mennessä vain 1500 tilaan, kun luku on tällä hetkellä noin 4000 tilaa. Kotieläintuotannon rakennekehitys on siis tulevaisuudessakin nopeaa.

Vaikka tilojen määrä on vähentynyt, ei tuotanto ole kuitenkaan vähentynyt samassa tahdissa, sillä yksikkökoot ovat kasvaneet. Yli 100 eläimen karjojen osuus on kasvanut naudanlihantuotannossa viime vuosina. Vielä vuosituhannen vaihteessa niiden osuus oli 10 % luokkaa, kun jo vuonna 2007 yli 100 eläimen karjojen osuus oli yli 30 %. Kannattavuuskehitys ei ole kuitenkaan seurannut rakennekehitystä, sillä esimerkiksi naudanlihatilojen kannattavuus on ollut pitkälti heikkoa koko 2000-luvun. Vaikka maataloudessa tuottavuus on parantunut joka vuosi lähes 1 prosentin, se ei ole näkynyt tuottajien kukkarossa.

Rakennekehitys on ollut hurjaa. Kannattavuuskehityksessä on todella ollut alamäkeä. Tuottajien tuntipalkka on vain noin 5,5 euroa, mikä on alle minimipalkankin tason. Onko suomalaisella naudanlihantuotannolla tulevaisuutta ja mitkä tekijät tulevaisuuteen vaikuttavat? Kotimaisen naudanlihatuotannon niin kuin koko suomalaisen elintarvikeketjun

jatkuvuuden keskeisiä edellytyksiä on, että ketjun kaikki toimijat saavat tuotteistaan kannattavuuden varmistavan hinnan. Yhteisellä, kaikki osapuolet huomioon ottavalla, sopimuskäytännöllä voidaan vahvistaa erityisesti pienten toimijoiden asemaa elintarvikeketjussa. Kun käytössä ovat reilut pelisäännöt, voidaan valikoimia monipuolistaa ja paikallistaa elintarvikkeiden tarjontaa ja samalla vahvistaa suomalaista ruokakulttuuria. Pienet tuottajat eivät saa kärsiä kohtuuttomista hylly- tai mainostamisen maksuista tai siitä, että ne eivät saa jälkihyvityksiä niin kuin suuret valmistajat. Euroopan komissio on parhaillaan laatimassa sopimusmallia niin tuottajan ja teollisuuden kuin teollisuuden ja kaupan välille parantaakseen koko ketjun läpinäkyvyyttä.

Suomalaisen naudanlihantuotannon tulevaisuuden ratkaisevat suomalaiset kuluttajat ostopäätöksillään. Ilman kuluttajien vahvaa luottamusta suomalaiseen ruokaan, sen vahvuuksiin ja turvallisuuteen, meillä ei ole omaan naudanlihaa jatkossa.

Hyvät juhlavieraat,

Maatalouspolitiikan ja markkinoiden kehityksellä on myös paljon vaikutusta lihantuotannon tulevaisuuteen. Maailman kauppajärjestön kauppapolitiikka vaikuttaa globaalilla tasolla ja EU-tasolla vaikuttaa EU:n yhteinen maatalouspolitiikka. Kansallista politiikkaakaan ei pidä unohtaa. Poliitiikalla on paljon merkitystä esimerkiksi siinä, keskittykö tuotanto tulevaisuudessa tiettyihin alueisiin Euroopassa vai haluavatko valtiot ruokkia omat kansalaisensa. Tulevaisuudessa markkinat tulevat kuitenkin olemaan yhä integroituneemmat, jolloin maailmanmarkkinoiden hintakehityksellä on paljon vaikutusta myös kotimaan hintakehitykseen. Markkina- ja hintariskit kasvavat tulevaisuudessa yhä enemmän. Myös tuotantopanosten, kuten rehun, lannoitteiden ja polttoöljyn maailmanmarkkinahinnat vaikuttavat tuotantoon ja sen kannattavuuteen.

Lihankulutus kasvaa maailmalla hurjaa vauhtia. Varsinkin Aasiassa kulutuksen uskotaan kasvavan useita kiloja per henkilö vuoteen 2020 mennessä. Uudet markkinat luovat mahdollisuuksia, sillä esimerkiksi EU:n uudet jäsenmaat kasvattavat EU-markkinoita. Pidemmällä aikavälillä ostokyvyn noustessa niin Itä-Euroopan kuin Aasiankin kuluttajat alkavat kiinnostua enemmän elintarvikkeiden turvallisuus- ja myös terveysasioista. Brasilia ja Kiina lisäävät tulevaisuudessa osuuttaan maailman lihantuotannosta ja ennusteiden mukaan varsinkin Brasilia tulee nostamaan osuuttaan peräti 30 prosenttiin maailman viennistä vuoteen 2018 mennessä. EU on kuitenkin Kiinan kanssa edelleen maailman suurin naudanlihan tuottaja. Brasilian elintarviketuotannon vastuullisuus ei ole verrattavissa Suomen tiukkoihin vaatimuksiin koko ketjussa.

Hyvät kuulijat,

Suomalaiset kuluttivat vuonna 2009 naudanlihaa 93,5 milj. kg, joka on 2 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Taloudellinen taantuma heijastui myös kysyntään viime vuonna. Arvo-osien kysyntä väheni ja jauhelihan menekki taas vahvistui. Naudanlihan kulutus on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana ja kulutusta on siirtynyt esimerkiksi siipikarjan lihaan ja eineksiin. Tänä vuonna naudanlihan kulutuksen ennakoidaan edelleen vähenevän noin 2 prosentilla.

Kuluttajien valintapäätöksiin vaikuttavat vahvasti ilmastokysymykset ja eläinten hyvinvointiin vaikuttavat tekijät ja näiden vaikutus kasvaa edelleen tulevaisuudessa. Yksi tärkeimmistä lihantuotantomme valteista on eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen ja tästä on pidettävä kiinni. Suomessa valtaosa tuottajista hoitaa eläimensä erinomaisesti, siitä muidenkin maiden tuottajien olisi syytä ottaa mallia. Maa- ja metsätalousministeriössä on tehty

ministerikaudellani todella paljon eri toimia eläinten hyvinvoinnin eteen. Esimerkiksi eläinlääkintähuoltolakia on uudistettu ja tuotantoeläinten neuvottelukunta luonnostelee kiireellisimpiä muutoksia eläinsuojelusäädöksiin. Mahdollisten säädösmuutosten siirtymäaikojen on tietenkin oltava pitkiä, sillä äkillisiä muutoksia ei elinkeinon kilpailukyky kestä

Pelkät lait ja säädökset eivät kuitenkaan yksin paranna tuotantoeläinten hyvinvointia, vaan koko ketjun on tehtävä töitä hyvinvoinnin parantamiseksi. Olenkin todella iloinen, että Lihatukku Harri Tamminen on yrityksenä ottanut eettisen ja laadukkaan pihvilihan tuotannon keskeiseksi menestystekijäksi. Te olette ymmärtäneet hyvin, että bulkkituotannolla suomalainen elintarviketuotanto ei menesty vaan se menestyy nimenomaan vahvuksiemme hyödyntämiseen perustuvalla ensiluokkaisella tuotannolla. Kuluttajien luottamusta kotimaiseen tuotantoon ei ole varaa menettää.

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteet vaikuttavat maatalouden harjoittamiseen ja erityisesti kotieläintuotantoon. Julkisuudessa on paljon keskusteltu naudanhantuotannon melko suuresta hiilijalanjäljestä. Keskustelusta on kuitenkin unohtunut yksi tärkeä seikka, sillä jos hiilijalanjäljen laskennassa otettaisiin huomioon naudanhantuotantoon tarvittava nurmiala eli laskettaisiin koko tilan hiilijalanjälkeä, päästäisiin eri tuloksiin. Nurmen viljely vähentää maaperästä ilmaan tulevia kasvihuonekaasuja. Ilman naudankasvatusta ei nurmituotantoa tarvittaisi. On siis ajateltava kokonaisvaltaisemmin koko ketjua ja sen ilmastovaikutuksia. Naudan ruokintaa muuttamalla voidaan myös vähentää sektorin päästöjä, kuten Tanskassa tehdyssä tutkimuksessa on osoitettu.

Hyvät kuulijat,

Turvalliset ja laadukkaat elintarvikkeet ovat Suomen elintarviketuotannolle tärkeitä menestystekijöitä. Pari viikkoa sitten eduskunnassa käsiteltiin elintarviketurvallisuusselonteko ja se herätti eduskunnan täysistunnossa paljon keskustelua muun muassa lähiruuan merkityksestä, eläinten hyvinvoinnista ja tuontiruuan vaaroista. Tässä järjestyksessään toisessa selonteossa asetetaan elintarviketurvallisuustavoitteet vuosille 2010–2014.

Elintarviketurvallisuutta haastavat osin samat tekijät kuin aiemmin: maailmanlaajuisen elintarvikekaupan laajentuminen, tuotannon keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin, kuluttajien alati kasvava mielenkiinto eksoottisimpiin ruokakulttuureihin sekä käytännön vieraantuminen ruokaturvallisuuden perusasioista. Nyt 2010-luvulla kuvaan on tullut uusia haasteita. Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät yhtenä ensimmäisenä elintarvikkeiden laadussa. Eläintautien ja kasvintuhoojien esiintyminen vaikuttaa sekä suoraan, esimerkiksi homemyrkkujen kautta, että epäsuoraan, kuten mahdollisesti kasvavana tarpeena käyttäen kasvinsuojeluaineita.

Jäljitettävyys on tärkeä tekijä elintarviketurvallisuuden takaamisessa. Jäljitettävyys ja avoimuus ovat myös tärkeitä arvoja Tammiselle. Oli hieno lukea, että nämä ovat Tammiselle perusarvoja. Naudanlihalla on EU:n tasolla oma muita tuotteita tarkemmin säädely merkintäjärjestelmä. Järjestelmän avulla voidaan jäljittää elintarvikkeen kulku aina tilalta kuluttajalle asti. Kuluttaja on nykyisin yhä enemmän kiinnostunut tuotteen alkuperästä. Tätä mahdollisuutta koko elintarvikealan kannattaisi paljon laajemmin hyödyntää erilaisilla vapaaehtoisilla alkuperämerkinnöillä.

Yleisen jäljitettävyysvaatimuksen mukaan kaikkien elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään niin elintarvikkeet, rehut, tuotantoeläimet ja muut mahdolliset aineet, jotka käytetään elintarvikkeeseen ja rehuun. Alan toimijoiden pitää tietää niin hankkimis- ja toimittamisajankohdat kuin senkin

keneltä raaka-aineet on hankittu ja kenelle tuote on toimitettu. Tämä järjestelmä osaltaan varmistaa suomalaisen elintarvikeketjun jäljitettävyyden ja sitä kautta ensisijaisen laadun. Salmonella-case vuoden 2009 helmikuussa testasi sen, kuinka todella hyvin elintarvikeketjumme jäljitettävyys toimii. Silloin salmonellaa löytyi omavalvonnassa tilalta, jonka jälkeen sen aiheuttaja kyettiin jäljittämään todella kattavasti ja estämään tehokkaasti salmonella leviäminen. Saastuneita elintarvikkeita ei päässyt kuluttajille asti.

Arvoisat juhluvieraat,

Uskon, että suomalaisella lihantuotannolla on tulevaisuutta, mikäli me uskomme siihen ja pidämme kiinni korkeatasoisesta tuotannostamme. Jäljitettävyys, eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen, elintarviketurvallisuus ja ympäristöystävällisyys ovat vahvuuksiamme. Lihatukku Harri Tamminen on esimerkillinen elintarvikealan yritys, joka on brändännyt erinomaisella tavalla eettisen ja laadukkaan tuotannon. Aitoa rotukarjan pihvilihaa -tuotemerkki on hyvä osoitus tästä. Hieno brändiuudistuksenne luo edelleen lisäarvoa tuotteillenne, sillä laadukas tuote tarvitsee vahvan brändin, jotta se menestyy. Te olette oikealla tiellä. Toivotan teille menestystä jatkossa, teidän laadukkaille tuotteille riittää varmasti tulevaisuudessakin kysyntää.